Veterinární průvodce majitele psa

MVDr. Petra Malátková

1. ÚVOD

Dobrý den,

jmenuji se Petra Malátková a jsem veterinární lékařka. Chcete-li vědět, jak svému psovi dát tu nejlepší péči a nedělat zbytečné chyby, je tato knížka právě pro vás.

Pokud přivítáte psa do svého života, otevřete se jednomu z nejúžasnějších vztahů, které na tomto světě můžete zažít. Váš pes je na vás závislý jako dítě na svých rodičích.
Jste to vy, kdo má vše ve svých rukou.

Mnohokrát budete dělat závažná rozhodnutí.
Budete s jistotou vědět, že chcete pro svého psa to nejlepší. Ale narazíte na plno informací a často nebude snadné se v nich orientovat.
Časem zjistíte, že bez minimálních znalostí psího těla, parazitů, očkování a dalších se neobejdete. Jak se starat o uši nebo zuby svého psa? Co dělat a co naopak nedělat? Cestu na veterinu budete absolvovat mnohokrát. Pokud budete vědět, jaké má veterinární lékař možnosti, jak vy sami můžete pomoci, získáte pro svého psa za svoje peníze špičkovou péči.

Můžete se učit všechno za pochodu. Uděláte však pravděpodobně mnohem více zbytečných chyb. Na některé může vás pes i doplatit. Některé věci podceníte a jiné budete dělat zbytečně.
Veterinární průvodce si klade za cíl vám vše usnadnit. Připravit vás na situace, které vás jako majitele psa budou potkávat. Také vám ušetří čas při hledání odpovědí na vaše otázky a srozumitelnou formou se seznámíte s poznatky současné veterinární medicíny.

Budete moci o svém psovi rozhodovat na základě dostatečného množství informací. Projdeme spolu všechna základní témata péče o psa. Z návštěv u veterináře pro svého psa získáte maximum.

Copyright © 2020

Není to žádná teorie. Všechny informace mají praktický význam. Doporučuji vám Veterinárního průvodce majitele psa si alespoň jednou celého přečíst. A potom se vracet k jednotlivým kapitolám kdykoli budete potřebovat. Jednoduše si vyberte, co nutně potřebujete vědět v obsahu a kliknutím se dostanete přímo na příslušnou stránku.

Když jsem do klávesnice vyťukávala každé jednotlivé písmenko, myslela jsem na vás a na vaše psy. Stále jsem se ptala:

„Co byste potřebovali znát? "

Věřím, že vám Veterinární průvodce majitele psa pomůže v tom, abyste pro svého psa mohli udělat maximum. Po přečtení této elektronické knížky budete vědět, jak se o svého psa dobře postarat. Mým přáním je, aby vašeho psa ušetřil zdravotních problémů a vám přinesl klid na duši, že děláte pro svého psa jen to nejlepší, co je v současné době možné. Budete mít informace, které vám pomohou při zodpovědném rozhodování o vašem psovi u veterináře.

Pokud se budete chtít na něco zeptat, napište mi na emailovou adresu: petra@petramalatkova.cz Budu se vám snažit podle možností odpovědět. Je mi ctí, že mohu být vaší průvodkyní v péči o vašeho psa. Vážím si vaší důvěry.

Copyright © 2020

2. PROČ VZNIKL VETERINÁRNÍ PRŮVODCE MAJITELE PSA

Internet je plný různých zaručených rad a informací o psech. Ty však jsou:

- často zastaralé a nezohledňují poslední vědecké poznatky,
- není jasné, odkud autor informace čerpal,
- někdy jsou informace podávané jen z jednoho úhlu pohledu, s nějakým konkrétním cílem, např. prodat. Nejsou tedy objektivní.
- pokud máte dotaz či chcete něco vysvětlit, případně o něčem diskutovat, nemáte, na koho se obrátit.

„Řešením je zeptat se na vše veterináře. Jenže....

Ve veterinární ambulanci je strašně málo času.

I když se lékař snaží sebevíc, nestačí říci vše. Nemá na to prostor. Vím také, jaké je to stát v ambulanci se psem, který se snaží vše očichat a prozkoumat. Nakonec hlídáte hlavně psa a posloucháte na půl ucha. Z toho mála, co veterinář stihne říct, si zapamatujete sotva třetinu. Nejraději byste byli už venku. Také jsem to zažila. Jako majitelka psa i jako veterinářka.

Tato elektronická knížka vám neposlouží jen jednou. Můžete se k ní vracet, mít ji u sebe v telefonu, čtečce či notebooku. Bude tu vždy pro vás, když ji budete potřebovat.
Veterinárního průvodce si můžete zakoupit → ZDE

Copyright © 2020

3. SLOVO ÚVODEM OD PROF. MVDr. MIROSLAVA SVOBODY, CSc.

Vážení chovatelé a přátelé všeho živého, právě listujete v průvodci majitele psa pohledem veterinární lékařky Petry Malátkové. Průvodce jsem si se zájmem prošel a musím konstatovat, že jde o velmi zdařilý literární počin.

Na univerzitě věnujeme maximální pozornost přípravě studentů veterinární medicíny na lékařskou profesi, ale ne vždy a v dostatečné míře zdůrazňujeme, jak důležitou roli v péči o zdraví psů a koček hrají jejich majitelé. Majitel zvířete tráví se svým psem veškerý volný čas.

Pravidelně ho venčí, krmí, pečuje o jeho srst a veškeré další potřeby. Je první, kdo si všimne, když něco není v pořádku. Odchylku od normy buď zvládne podle svých zkušeností sám, v závažnějších případech řeší zdravotní problém svého psa za pomoci veterinárního lékaře.

Nezřídka jde v těchto případech o čas a přesnost podávaných informací o příznacích a vývoji zdravotního stavu. V tomto směru považuji zpracovaný materiál za nejcennější. Čtivou a nenásilnou formou poskytuje důležité rady, jak se k právě zakoupenému štěněti chovat, jak vytvořit pro svého psa bezpečný domov, kdy je třeba vyhledat veterinárního lékaře, jak se na návštěvu připravit, co vás to asi tak bude stát, kteří parazité psa ohrožují.

Proti čemu a jak je třeba štěně i dospělého psa očkovat, jak pečovat o zuby a dutinu ústní, proč tak často trpí problémy s ušima, jak na blechy a ostatní zevní parazity, ale také jak rozpoznat příznaky onemocnění a jakou důležitost jim přikládat.
V další části vás autorka připravuje na návštěvu veterinárního zařízení, odpovídá na nejdůležitější otázky veterinárního lékaře a v závěru vás seznamuje s vyšetřovacím postupem, který je klíčem k určení příčiny nemoci neboli diagnózy.

Na první klinické přednášce s oblibou srovnávám roli majitele psa s rolí otce nebo matky malého dítěte. V obou situacích je nezastupitelná. Tak jako pediatr získává informace o zdravotních problémech dítěte od rodičů, je pro veterinárního lékaře zásadním zdrojem informací majitel zvířete.

Copyright © 2020

Bez zodpovědného informovaného majitele nemá žádné zvíře šanci. A neplatí to jen pro první projevy nemoci a rychlé vyhledání odborné pomoci, ale také pro pečlivé dodržování pokynů lékaře a navržené léčby. Odborně se tomu říká kompliance a je plně v rukou majitele psa. Čím je kompliance vyšší, tím je léčba úspěšnější, to je vědecky prokázáno.

Veterinární průvodce je určen právě vám, zodpovědným chovatelům, kteří nespoléhají pouze na „zasvěcené rady" někde v parku při společném venčení. Je určen těm, kteří mají chuť se dále vzdělávat a jsou ochotni měnit zaběhnuté stereotypy.

Veterinární průvodce majitele psa radí, jak se o čtyřnohého člena domácnosti správně starat, co je třeba udělat pro jeho zdraví a jak mu porozumět. Dělá navíc pořádek v základní odborné nomenklatuře.
Průvodce je cenným zdrojem informací pro úplné začátečníky, ale i chovatelský matador zde najde leccos nového. Doporučuji ho proto všem.

Prof. MVDr. Miroslav Svoboda, CSc

Toto úvodní slovo pan profesor Svoboda napsal k první verzi Veterinárního průvodce majitele psa. V tu dobu knížka ještě nebyla uspořádána do deseti přehledných kapitol jako je teď, nicméně zpracovávala již několik velmi důležitých témat.

Copyright © 2020

4. PROHLÁŠENÍ

Kniha Veterinární průvodce majitele psa má za cíl zlepšit přístup majitelů psů k poznatkům současné veterinární medicíny. Dát jim tak možnost, aby se mohli o svého psa starat co nejlépe. Záměrem je, aby tyto informace byly vždy aktuální.

V některých případech odkazují na internetové stránky jiných subjektů, nad kterými nemám kontrolu a za které nenesu odpovědnost. Tato elektronická kniha nemá za cíl nahrazovat a také v žádném případě nenahrazuje konzultaci u veterinárního lékaře, který provede klinické vyšetření zvířete.

Nenesu zodpovědnost za případnou škodu, která vznikne nesprávným výkladem zde uvedených informací. Tyto informace jsou pouze obecné povahy, nejsou nezbytně vyčerpávající, úplné, přesné či denně aktualizované.

Tento e-book (knížka v pdf formátu) je informačním produktem. Jestli se vám jeho obsah líbí, pošlete odkaz na webové stránky http:///www.petramalatkova.cz všem majitelům nejlepších přátel člověka. Zde si e-book mohou zakoupit.

Respektujte, prosím, že si nepřeji jakékoli šíření nebo poskytování třetím osobám bez svého souhlasu.

4.1.1 *Poděkování*

Děkuji své rodině za velkou podporu při psaní této elektronické knížky. Můj velký dík patří panu profesorovi MVDr. Miroslavu Svobodovi, CSc. za pečlivé přečtení textu první verze Veterinárního průvodce majitele psa a cenné připomínky.

5. PEČUJTE O ZUBY

Copyright © 2020

V této kapitole se dozvíte:

- co dělat, když dočasné (mléčné) zuby štěněti nevypadnou,
- zda je zlomený zub banalita,
- že zápach z tlamy nemusí být pouze důsledek nahromadění zubního plaku nebo onemocnění dásní,
- co je samočistící funkce chrupu,
- co je a jak vzniká zubní kámen,
- jaký je rozdíl mezi kosmetickým zákrokem a smysluplným veterinárním ošetřením zubů,
- jaká jsou rizika pouhého kosmetického zákroku v podobě odstranění zubního kamene mechanicky jen na povrchu zubů,
- zda musí být pes na pečlivé vyšetření tlamy a zubů v celkové anestezii,
- kde najít zubaře pro svého psa,
- jaké jsou možnosti péče o psí zuby,
- podrobné informace k čištění zubů u psů,
- co je Česká společnost veterinárních stomatologů a k čemu můžete využít její katalog členů,
- co je European Veterinary Dental College a specializovaný veterinární zubní lékař,
- co je Veterinární rada pro orální zdraví a jak vám logo pomáhá s výběrem produktů pro vašeho psa,
- zda jsou běžné granule účinnější v péči o zuby psů než konzervy.

Copyright © 2020

5.1 Důležité informace o psích zubech

5.1.1 *Zub je živá součást těla. Je to orgán jako játra nebo ledviny.*

Ještě než první zuby uvidíme ve štěněčí tlamě, můžeme je pozorovat na rentgenovém snímku, kdy jsou v čelisti schované pod dásní. Zuby nám také mohou pomoci určit věk u štěněte nebo mladého psa.
Příroda je moudrá a zuby promyšleně v tlamě uspořádala. Přidělila jim rozdílné funkce. Některé řežou, jiné trhají a další drtí kosti. V ideálním případě vše funguje skvěle. Plak na zubech se přirozeně odstraňuje. Vše obstarává „samočistící funkce chrupu".

Bohužel člověk šlechtěním změnil podobu psů. Dal vzniknout psům takových podob, že příroda jistě nevěřícně kroutí hlavou. A zuby se jiné podobě psí hlavy musely přizpůsobit.

Výsledkem je, že zuby jsou v čelisti chybně postavené. Je to často daň za zajímavý vzhled a tvar hlavy. Zuby se často do tlamy jako by nevešly. Mohou být nahloučeny na sebe, chybět, přebývat, růst jiným směrem. Psí čelisti mohou být kratší nebo delší. Víme, že u malých plemen psů a brachycefalických plemen psů (plemena se zkrácenou lebkou) se zubní plak hromadí více.

5.1.2 *Zubní plak a kámen*

Zubní plak je vrstva bakterií. Když „samočistící funkce chrupu" nefunguje, jak má, plak se působením slin bohatých na minerální látky přemění na kámen. A to již během tří dnů. Kdo to už u psa zažil, určitě nemávne rukou.

Copyright © 2020

5.1.3 *Pečujte o dočasné i trvalé zuby svého psa*

U psa, stejně jako u lidí, zuby dočasné (mléčné) v průběhu života vypadnou a místo nich narostou zuby trvalé. Zuby by měly být u psů vyměněny do 7 měsíců věku.

5.1.4 *Dočasné psí zuby u štěňat – na co dát pozor*

Pokud se štěněti zuby nevymění do 7 měsíců, tak se poraďte s veterinárním stomatologem.
V místě, kde se nadbytečné zuby tísní, se může usazovat zubní plak a tvořit se zubní kámen. Dočasné zuby také mohou být příčinou špatného růstu zubů trvalých.
V případě, že si štěně poraní nebo zlomí dočasný zub, opět vyhledejte výše zmíněného veterinárního stomatologa. Poškození dočasných zubů může zanechat následky na zubech trvalých. Nemávněte nad tím rukou, že je to jen dočasný zub.

Poškození dočasných zubů může zanechat následky na zubech trvalých.

Pokud má pes vady skusu, konzultujte možnost jejich řešení opět s veterinárním stomatologem.
. U některých vad je šance, že správnou léčbou zabráníte vadám skusu u psa v dospělosti.

5.1.5 *Bude mít štěně v dospělosti všechny zuby?*

Majitelé, kteří plánují své štěně uchovnit a standard plemene vyžaduje k uchovnění plnochrupost (přítomnost všech zubů v čelisti), mohou nechat u štěněte zhotovit rentgen zubů. I když jsou u štěněte prořezány všechny dočasné (mléčné neboli první) zoubky, tak není zaručeno, že pes bude mít v dospělosti zuby všechny – bude plnochrupý.

Copyright © 2020

5.1.6 *U štěněte, které zatím nemá zuby vyměněny, mohou nastat tyto situace:*

1. Trvalé (druhé) zuby jsou v čelisti založeny. Na rentgenovém snímku je tedy vidíme. V dospělosti se všechny prořezají. Ideální stav, který je snem každého chovatele psa plemene, u kterého je plnochrupost pro uchovnění podmínkou.

2. Trvalé (tedy ty druhé) zuby jsou založeny v čelisti. Na rentgenovém snímku u štěněte je uvidíme. Může se však stát, že se neprořežou. Pokud standard vyžaduje plnochrupost (všechny zuby v obou čelistech), tak nám nepomůže, že jsou zuby sice založeny, ale jen se neprořezaly.

3. Na rentgenovém snímku zubů štěněte založení některého zubu chybí. Pokud zub není založen, nemůže se ani prořezat. Zde tedy víme, že pes všechny trvalé zuby v dospělosti mít nebude.

Copyright © 2020

5.2 Projevy onemocnění zubů u psů

- Psovi páchne z tlamy (pozor – zápach z tlamy může být i příznakem např. vážného poškození ledvin, onemocnění cukrovkou – diabetes mellitus)
- má červené dásně,
- hodně sliní,
- má změněnou barvu zubů,
- najdete uvolněné zuby,
- krvácí mu z tlamy, nález krve v misce s krmením a pitím,
- pes má jazyk na jedné straně tlamy,
- na zubech vidíte zubní kámen,
- pozorujete změny v příjmu potravy, krmivo vypadává z tlamy, polykání potravy bez kousání, kousání na jedné straně tlamy,
- pes si nechce nechat sáhnout na tlamu,
- nechce přijímat tvrdou potravu (např. granule, pamlsky), upřednostňuje vše měkkčí; může vám připadat, že je vybíravý, v jídle se tzv. „nimrá"; vše může mít příčinu v bolesti při každém kousnutí,
- kýchá, má výtok z nosu (i problémy zdánlivě dýchacího systému mohou mít příčinu v zubech), pozorujete krvavý výtok z nosu,
- mohou se objevit změny chování, agrese, změněný režim spánku,
- nemá chuť k jídlu a hubne. U tohoto bodu pozor! Toto může být důsledek postižení mnoha orgánů a rychlé zjištění příčiny je velmi důležité.

„Věděli jste, že 80 % psů ve stáří 2 let už má problémy se zuby?

To jsou tedy 4 psi z 5. Zvláště vnímavá jsou malá a trpasličí plemena psů"

5.2.1 *Závěsný aparát zubu*

Vím, že toto slovní spojení zní hodně odborně. Psí zubař na vás vyhrkne třeba ještě toto: „Váš pes má parodontální onemocnění. Jeho závěsný aparát chrupu není v pořádku."
Onemocnění parodontu čili závěsného aparátu psa je nejčastější onemocnění zubů dospělých psů.

Copyright © 2020

U malých psů a zvláště plemen s krátkou lebkou (např. mops, buldoček, buldog, pekingský palácový psík, kavalír king Charles španěl) se zubní plak a následně zubní kámen tvoří ve zvýšené míře.

Pokud už parodontální onemocnění propuklo, je třeba dostat je pod kontrolu.

- Zuby a prostory pod dásní je potřeba profesionálně ošetřit.
- Minimalizovat množství zubního plaku (plak je tvořen bakteriemi).
- Zabránit mineralizaci plaku (čili vzniku zubního kamene).
- Vždy máme na paměti, že se nám jedná o celou plochu zubů. Především důležité jsou plochy zubů pod dásněmi.

Parodontální onemocnění u psa zahrnuje:

- zánět dásní,
- paradentózu (úbytek kosti a měkkých tkání kolem zubů).

Copyright © 2020

5.3 Jak vzniká zubní kámen

Bakterie přítomné v psí tlamě vytvoří na zubech plak. Mineralizací zubního plaku vzniká zubní kámen, který drží pevně na zubech. Okem vidíme zubní kámen jen na částech zubů, které jsou nad dásní.
Velké zlo napáchá plak a zubní kámen na částech zubů, které jsou pod dásní. V dásni jsou ukryty 2/3 zubu. Tedy většinu zubu nevidíme.

Jakmile se plak (čili bakterie) a zubní kámen rozšíří pod dásně, tak je zle.

„Zubní plak se vytvoří již za 24 hodin, zubní kámen za 3 dny a

zánět dásní už za 2 týdny "

Bakterie pod dásní produkují toxiny a tyto toxiny dále poškozují dáseň. Tělo ve snaze pomoci posílá armádu bílých krvinek do parodontálního prostoru, čili mezi dáseň a zub nebo mezi dáseň a čelisti.

Ve zmíněném parodontálním prostoru je bílých krvinek už příliš. Látky, které bílé krvinky uvolňují, mají pomáhat. Ale v tomto případě je jich tolik, že poškozují nejen dásně, ale i všechny tkáně, které drží zuby v čelistech.

Obranný systém těla tedy v tuto chvíli už naopak situaci zhoršuje. Navíc bakterie z psí tlamy se mohou krví dostat do orgánů celého těla. Největší spoušť jsou pak schopny napáchat v srdci, játrech a ledvinách.

Pokud necháte svému psovi seškrabat zubní kámen bez uspání, podaří se to jen na viditelných ploškách zubů. Nikdy se takto nikdo nedostane do prostorů pod dásní. Jedná se tedy jen o kosmetický zákrok, který nic neřeší. A prošvihnete příležitost zabránit bolesti, ztrátě zubů a drahému následnému léčení.

Nejhorší na tom je, že máte pocit, že jste pro svého psa něco udělali. V tomto případě neplatí, že se udělalo aspoň něco.

Copyright © 2020

Je důležité vědět jak v moderní veterinární medicíně vypadá profesionální technika čištění zubů a jaké jsou její dlouhodobé výhody pro vašeho psa.

Pro základní zhodnocení zubů a dásní se psí zubař do tlamy samozřejmě podívat může. Ale místa mezi zuby a dásněmi vůbec neprohlédne. Potřebuje tam totiž zasunout zubařské nástroje a zhotovit RTG zubů, u kterého se nesmí pes hýbat.

A ani u hodně klidného psa to bez anestezie nejde, i kdyby se veterinář na hlavu stavěl.
K úrazu může přijít váš pes nebo „statečný" psí zubař.

„Pečlivé vyšetření zubů a jejich ošetření se u psů provést bez anestezie (narkózy) nedá."

American Veterinary Dental College se jasně vyjádřila, že vyšetření a ošetření zubů u plně bdělého zvířete je nedostatečné. Článek na toto téma na stránkách České společnosti veterinárních stomatologů si přečtěte zde »» Vyjádření ke stomatologickým zákrokům prováděným bez anestézie (při plném vědomí zvířete).

V angličtině si můžete vše přečíst zde »» Information for owners: Good oral health is an important part of good general health for your pet. http://www.avdc.org/ownersinfo.htm

Tip pro vás:
Pokud máte starého nebo nemocného psa, najděte pracoviště, které má s takovými pacienty zkušenost a psa bude uspávat veterinární anesteziolog. Vždy před anestezií (narkózou) čili uspáním svého psa nechte provést preanestetické vyšetření. Vyšetření krve nám pomůže vyloučit, že by pes měl vážně poškozené ledviny nebo játra. Játra a ledviny jsou orgány, které pracují na tom, aby se látky používané pro anestezii z těla dostaly pryč.

Před každým zákrokem, u kterého bude tedy pes uspaný je ideální:

- vyšetření psa veterinářem (odběr anamnézy a klinické vyšetření),
- rentgen hrudníku (zhodnocení srdce a plic),
- odběr krve, abychom neuspávali psa, který má vážný problem s játry nebo ledvinami,
- eventuálně i vyšetření moči.

Copyright © 2020

Co např. může najít veterinární lékař při vyšetření zubů vašeho psa:

- onemocnění dásní,
- zánět kostí čelistí v blízkosti zubů,
- otvor z tlamy do nosní dutiny (oronazální píštěl),
- zlomený zub.

5.3.1 *Co se může stát, pokud zubům psa nebudete věnovat péči*

- Dásně se začnou odchlipovat, mezi zubem a dásní vznikají kapsy.
- Zuby, které mají jeden kořen, např. řezáky či špičáky, se začínají viklat,
- U zubů se odhalují obnažené krčky.
- V ještě horším stádiu vidíme i kořeny zubů.
- Tvoří se dutinky vyplněné hnisem (abscesy).
- Zuby jsou téměř uvolněné.
- Zánět pod dásněmi je zdrojem infekce pro okolní tkáně, ale také pro vzdálené životně důležité orgány (játra, ledviny, srdce a plíce). Je prokázán rozvoj zvýšené rezistence na inzulin, tedy rozvoj diabetes mellitus – cukrovky).
- Onemocnění zubů a dásní je velmi bolestivé a silně narušuje welfare psa (životní pohodu).

5.3.2 *Maximum pro zdravé psí zuby*

V současné době optimální péče o psí zuby zahrnuje pečlivé vyšetření a ošetření zubů a prostorů pod dásní v celkové anestezii veterinárním lékařem specializujícím se na stomatologii (intervaly vyšetření se volí individuálně). Součástí takového vyšetření je i zhotovení rentgenu zubů.
Následně je důležitá domácí péče, která bývá rozdělována na aktivní (čištění zubů 1x denně) i pasivní (dentální pamlsky a speciální dentální granule obojí s logem VOHC)
Jako majitel můžete stav zubů svého psa ovlivnit výběrem veterinárního lékaře, u kterého vyšetření a ošetření zubů svého psa necháte provést. Je potřeba počítat, že všechny nutné úkony jako vyšetření před anestezií včetně vyšetření krve, RTG hrudníku, šetrná anestezie, RTG zubů, práce specializovaného veterinárního lékaře má svou cenu. Všechny výše zmíněné položky zvyšují pravděpodobnost, že vše bude pro psa maximálně šetrné a bude zajištěn maximální přínos zákroku.

Copyright © 2020

5.4 Kde najít zubaře pro svého psa

5.4.1 *European Veterinary Dental College*

Diplomovaní specialisté ve veterinární stomatologii v Evropě jsou členové European Veterinary Dental College (EVDC). Diplomovaný specialista je nejvyšší vzdělání, které může veterinární lékař v konkrétním oboru získat. Pokud byste chtěli pro svého psa vyšetření a ošetření diplomovaným specialistou, budete jej muset vyhledat v zahraničí. Diplomovaného dentálního specialistu pro svého psa můžete nalézt ZDE

5.4.2 *Česká společnost veterinárních stomatologů*

Česká společnost veterinárních stomatologů (ČSVS) je sdružení veterinárních lékařů, kteří jsou činní v oblasti veterinární stomatologie v České republice. Více informací ZDE

Veterinárního stomatologa v České republice si pro svého psa můžete vybrat z katalogu členů České společnosti veterinárních stomatologů ČSVS »» ZDE

Copyright © 2020

5.5 Možnosti domácí péče o psí zuby

Svému psovi jste zajistili profesionální péči o zuby. Nyní je vás čeká ještě zvládnout domácí péči. Bakteriální plak se na zubech vytvoří už do 24 hodin po očištění zubů. Bez domácí péče se i po profesionálním ošetření zánět dásní rychle navrací. Periodontální kapsy jsou infekcí postiženy do 2 týdnů a jejich hloubka je do 6 týdnů stejná jako před ošetřením zubů.

U lidí studie prokazují pouze malý význam profesionálního čištění bez následné domácí péče.

Na základě výsledku 40 let vědeckých studií a klinických výzkumů lze říci, že efektivní odstraňování zubního plaku je pro udržení zdravých zubů a dásní nezbytné.

Čím dříve s péčí o zuby a periodont začneme, tím dosáhneme lepších výsledků a samotný nácvik i praktické zvládnutí čištění bude snadnější.

Primárním cílem domácí péče je snížit množství plaku na zubech. Tímto se sníží zánět dásní a periodontální onemocnění.
Je potřeba mít na paměti, že samotný plak a kámen na zubech nad dásní, tedy to, co běžně vidíme, se jen minimálně až vůbec uplatňuje při vzniku periodontálního onemocnění. Příčinou zánětu dásní a periodontálního onemocnění je plak, který je pod dásní.

Čištění zubů je nejefektivnějším způsobem odstranění zubního plaku. Kousací pamlsky, u kterých byla prokázána bezpečnost a určitý efekt mohou být také účinné, ale spreje, výplachy a přípravky, které se přidávají do vody jsou obecně považovány za neefektivní. Je to proto, že plak, který je na zubu jednou vytvořený je 500 000x odolnější vůči účinkům antiseptik než jednotlivé bakterie.

5.5.1 *Typy domácí péče*

Obecně se rozlišují dva hlavní typy domácí péče o zuby psů (aktivní a pasivní). Oba typy mohou být účinné, pokud aktivní péči budete pečlivě a správně provádět každý den a pro pasivní péči vyberete produkty s prokázanou bezpečností a účinností (zárukou je vám logo VOHC).
Nicméně aktivní péče je v současnosti považována za zlatý standard, tedy obecně nejúčinější.

Copyright © 2020

5.5.2 *Aktivní a pasivní domácí péče*

Aktivní péče

- Čištění zubů
- Vyžaduje zapojení majitele

Pasivní péče

- Kousací pamlsky
- Speciální dentální diety
- Využívá přirozeného chování psa, tedy jeho tendenci věci kousat.

Účinek aktivní péče byl prokázán vyšší na předních zubech (řezácích a špičácích), účinek pasivní péče zase více na zadních zubech (třenových zubech a stoličkách).

Jinými slovy, čištěním zubů se zvládneme více postarat o přední zuby psa a podáváním vhodných kousacích pamlsků a speciálních granulí pomůžeme odstraňovat plak na zadních zubech.

V každém případě však čištění zubů, pokud je správně prováděno, je v odstraňování plaku nejúčinnější.

Pasivní péče vyžaduje minimální úsilí od majitele a tedy je větší pravděpodobnost, že bude dodržována. To je velmi důležité, protože právě pravidelnost je klíčová pro úspěšnost domácí péče. Výzkumy ukazují, že jen 50 % majitelů, kteří z počátku měli silnou motivaci zuby čistit, stále pokračují v čištění zubů ještě po 6 měsících. V jedné studii měla pasivní péče dokonce lepší výsledky než aktivní a to jednoduše kvůli tomu, že majitely jako jediná byla doopravdy prováděna.

Maximálního účinku můžete dosáhnout kombinací aktivní i domácí péče, tedy správného čištění zubů, podáváním speciálních granulí a denního žvýkání dentálních pamlsků.

Copyright © 2020

5.6 Čištění zubů

5.6.1 *Výběr zubního kartáčku pro psa*

Jediným skutečně nutným vybavením je zubní kartáček. Vhodný kartáček vybíráme podle hustoty a jemnosti vláken, velikosti psa a jeho temperamentu. Dobrým výběrem jsou humánní kartáčky značky Curaprox právě pro hustotu jemných vláken a výběr různých velikostí. Vhodnou velikost pro male psy zajistí použití dětských kartáčků. Obecně gázy nebo látka není doporučována, protože se nikdy nedostane pod dáseň.

Po profesionálním ošetření zubů nebo pokud má pes dásně ve velmi špatném stavu, bude potřeba kartáček s těmi nejměkkčími vlákny. Jsou to speciální kartáčky, které se používají u lidí po chirurgických zákrocích v dutině ústní.

Při výběru kartáčků je potřeba někdy vyzkoušet jich více než vyberete ten nejlepší. Zubní kartáček musí pes tolerovat a vám se zuby s ním musí dobře čistit.

Velmi přehledný článek od MVDr. Vladěny Štrossové o výběru kartáčku na zuby naleznete ZDE.

5.6.2 *Zubní pasty pro psa*

Díky chuti pasty psi čištění zubů více akceptují. Pasty mohou obsahovat chelátory (vychytávače) vápníku, které snižují ukládání depozit vápníků na zubech.

Je však potřeba si uvědomit, že kámen sám o sobě je obecně nepatogenní, tedy není sám o sobě tím problémem. Pasta tedy není tím klíčovým hráčem v redukci plaku a zánětu dásní. Klíčovým je mechanické odstranění plaku pohyby kartáčku.

Nepoužívejte zubní pasty určené pro lidi, protože:

- mohou obsahovat abrazivní látky (s brousícím efektem),

- obsahují fluorid, který pokud je polykán, může podráždit žaludek a způsobit fluorózu,
- mohou obsahovat detergenty, které opět při polknutí mohou dráždit žaludek,
- můžou v nich být vysoce pěnící látky, které by neměly být psem spolknuty nebo vdechnuty,
- hydrogenuhličitan sodný, který může alkalizovat moč psa,
- zubní pasty pro lidi mají často mentolové příchutě, které psi nemají rádi, upřednostňují masovou příchuť.

Článek o výběru zubní pasty pro psy od MVDr. Vladěny Štrosové najdete zde »» Zubní pasta pro psy a kočky.

5.6.3 *Technika čištění zubů*

Čištění zubů by mělo být bezpečné a efektivní.

Je dobré si uvědomit, že ideálně provedené čištění zubů je možné pouze jen u těch nejvíce spolupracujících psů.

Při čištění zubů se tedy snažíme co nejvíce přiblížit žádanému ideálnímu stavu, ale jako úspěch vnímáme každý krok tímto směrem. Násilné čištění zubů je kontraproduktivní a může zničit vzájemný vztah majitele a psa.

5 zásad, které pomáhají čištění zubů zvládnout

- Začít brzy (u štěněte).
- Psa postupně na čištění zubů zvykat.
- Vydržet dostatečně dlouho, dokud se z čištění zubů nestane návyk. Čištění ve stejnou denní dobu pomůže rychleji návyk vytvořit.
- Pozitivní přístup - odměna po skončení čištění zubů (krmení, pamlsky, hraní zvýší pravděpodobnost, že pes bude čištění akceptovat nebo si ho I zamiluje).
- Být si vědom rizik vyplývajících z manipulace v okolí tlamy, které je vždy spojeno s určitým rizikem kousnutí majitele.

Copyright © 2020

Postup nácviku čištění zubů

- Při nácviku čištění zubů je potřeba psovi na začátku nechat zavřenou tlamu, odhrnout pysky a čistit bukální (vnější strany zubů). Tato plocha zubů je lehce přístupná a naštěstí je to také plocha, kde je nejvíce zubního kamene.
- Zuby, které jsou hlouběji v tlamě jsou kartáčkem dosažitelné, pokud se kartáček jemně zasune mezi tvář a zuby.
- Nácvik čištění zubů tedy nikdy nezačínáme otevřením tlamy a čištěním vnitřní plochy zubů.
- Většina psů otevírání tlamy nemá rádo násilné otevření tlamy a u psa to může vyvolat velký odpor.
- Při rutinním dennodenním čištění také začínáme vždy nejprve čištěním vnější plochy zubů a až potom otevíráme tlamu.
- Vždy tedy začínat čištěním vnějších ploch zubů při zavřené tlamě.
- Pokud pes spolupracuje, majitel může vyčistit i vnitřní plochy zubů.
- Zuby, které jsou hlouběji v tlamě jsou kartáčkem dosažitelné, pokud se kartáček jemně zasune mezi tvář a zuby.
- Teprve, pokud pes spolupracuje, můžeme postoupit k čištění vnitřích ploch zubů.
- Při otevírání tlamy položte palec nedominantní ruky za spodní špičák. To je to nejbezpečnější místo, kam člověk může dát prst do tlamy.

„Při trpělivém přístupu, kdy si pes na čištění zubů zvyká postupně, to zvládne nakonec téměř každý."

Copyright © 2020

5.6.4 *Jak často zuby čistit?*

Ideální frekvence čištění zdravých zubů a dásní je jedenkrát denně, protože takto můžeme zabránit vytvoření zubního plaku.

Pro psy, kteří nemají žádný problém v dutině ústní je považováno čištění zubů 3x týdně za minimální, aby mělo vůbec nějaký účinek.

Čištění zubů 1x týdně je považováno za nedostatečné ve smyslu udržení dobrého stavu dutiny ústní u psů.

Pro psy, kteří již mají zánět dásní, je každodenní čištění zubů považováno nutnost pro udržení dobrého stavu dutiny ústní a v ideálním případě by mělo být prováděno 2x denně. Čištění zubů obden v kontrole zánětu dásní nebylo shledáno efektivní.

Pokud měsíc nebudeme čistit psovi zuby, tak se zánět dásní vrátí na tu samou úroveň jako to bylo před léčbou.

Čištěním zubů kartáčkem odstraňujete ze zubů plak, jenž je příčinou parodontálního onemocnění. Nejlepších výsledků dosáhnete, pokud budete vašemu psovi čistit zuby každý den. Pokud budete dělat cokoli pouze po krátké období nebo jen nárazově, nebude to mít efekt.

Ještě si připomeňme, že jen 50 % těch nejvíce motivovaných majitelů psů vydrží svému psovi zuby pravidelně čistit. Zde pak již velkou roli hraje pasivní péče jednoduše z toho důvodu, že je pak často jako jediná opravdu prováděna.

Pasivní péče však sama o sobě nezajistí zdravé dásně a měla by vždy být doplňkem aktivní péče o zuby psa.

Copyright © 2020

5.7 Veterinární rada pro orální zdraví (Veterinary Oral Health Council, VOHC)

Veterinární rada pro orální zdraví (Veterinary Oral Health Council) uznává a schvaluje produkty pro péči o zuby psů. Tabulku produktů unaných VOHC (diet, kousacích pamlsků, kartáčků, past a dalších) ve formátu pdf najdete »» ZDE (aktualizováno v březnu 2020).

U produktů pátrejte po logu VOHC, které bude pro vás zárukou dobrého výběru.

Více informací o VOHC najdete na jejich stránkách »» ZDE.

5.7.1 *Dentální pamlsky*

Nevýhodou dentálních pamlsků je fakt, že na žvýkání se nepodílí všechny zuby, ale především ty zadní (třenové zuby a stoličky).
Nebylo shledáno, že by běžné sušenky pro psy a kousací pamlsky hrály roli v prevenci zánětu dásní.

Ideálně při konzumaci by si pes dentální pamlsek měl v tlapách držet a okusovat. Pamlsek můžete také podržet vy, nechat psa ho okusovat. Po chvíli dát psovi pamlsek z druhé strany tlamy, aby kousal i druhou stranou.

Pro výběr dentálních pamlsků pro psy využijte výše zmíněnou tabulku VOHC.

Při výběru dentálního pamlsku je potřeba dávat pozor, aby nebyl příliš tvrdý. K tomuto můžete využít jednoduchou pomůcku, kdy do pamlsku zkusíte nehtem udělat rýhu. Pokud se vám to podaří, měl by jí i psí zuby zvládnout kousat. Další pomůckou, která je v doporučených postupech uvedena, že musíte být ochotni se pamlskem uhodit do kolene. Tyto pomůcky mohou znít úsměvně, ale pomohou si uvědomit, jakou tvrdost dentálních pamlsků psí zuby zvládnou.

5.7.2 *Veterinární dentální diety*

Veterinární dentální granule svou velikostí, tvarem a strukturou se mohou podílet na kontrole zubního plaku a kamene. Granule tedy bývají větší, jejich složení může podporovat delší žvýkání a tím pádem prodloužit kontakt granule se zubem.

U granulí je žádoucí, aby se zub do granule zanořil před tím, než se granule rozpadne. Tento moment by měl pomáhat odstraňovat zubní plak.

Některé mají také svým tvarem pomáhat odstraňovat plak, jiné obsahují polyfosfáty sodíku, které „fixují vápník“ ve slinách, aby se neusazoval na zubech.

Dentální diety obsahují často větší množství vlákniny a nejsou vhodné pro rostoucí psy, březí nebo kojící feny nebo psy, kteří potřebují velké množství energie. Dentální diety jsou určeny pro denodenní krmení psa a ideálně tvoří 100 % denní dávky. Výsledky však byly ještě

Copyright © 2020

pozorovatelné i při podávání dentálních granulí pokud tvořily alespoň 25 % denní dávky. Občasné podání dentálních granulí jako pamlsku nemá v rámci péče o zuby význam.

Pro výběr veterinárních dentálních diet využijte tabulku VOHC.

Copyright © 2020

5.8 Jsou běžné granule účinnější v péči o zuby než konzervy?

Mezi majiteli psů převládá názor, že granule snižují tvorbu zubního plaku i kamene a konzervy spíše tuto tvorbu podporují. A to z prostého důvodu, že kousnutí do tvrdé granule by mělo zuby čistit.
Granule také by měly zanechávat méně zbytků potravy v dutině ústní a tím představovat méně „potravy " pro bakterie. Toto tvrzení se však výzkumem nepotvrdilo.

Běžné granule se navíc při zkousnutí rozpadnou a poskytují minimální až žádný čistící efekt u dásňového okraje, kde právě čistění nejvíce potřebujeme.

Zdroje:
Největším zdrojem jsou Doporučené stomatologické postupy WSAVA »» World Small Animal Veterinary Association Global Dental Guidelines

Další zdroje:
AAHA Dental Care Guidelines for Dogs and Cats
American Veterinary Dental College (AVDC)
Veterinary Oral Health Council
Janalík, P., Fichtel, T.: Periodontální vyšetření a ošetření: běžné = jednoduché?, Veterinářství, 65, 2015/3, str. 162-166

Webové stránky v českém jazyce, kde můžete čerpat další informace o zubní péči u psů
Česká společnost veterinárních stomatologů
MVDr. Vladěna Štrosová
Na stránkách veterinární lékařky Vladěny Štrosové si můžete stáhnout zdarma elektronickou knížku v pdf formátu Výpověď osmi psích pacientů aneb když psa bolí zuby.
MVDr. Kateřina Slabá
MVDr. Zbyněk Lonský
Parodontální onemocnění

Copyright © 2020

6. ZÁVĚR

Věřím, že po přečtení tohoto Veterinárního průvodce se již v základních tématech veterinární péče orientujete. Pokud již se psy zkušenosti máte, tak jste možná narazili na informace, které jsou trochu odlišné od toho, co jste dříve slýchávali.

Je to tak. Nové informace odrážejí úroveň současného poznání. Moderní veterinární medicína jde rychle kupředu. Pátrá po skutečné příčině nemocí. Jakoukoli léčbu a zásahy, které jednoznačně neprospívají, odhazuje jak starý kabát.

Nové poznatky se však dostávají k majitelům psů pomalu. Veterinární lékaři si jsou toho vědomi a dělají, co je v jejich silách. Jsou šťastni, když je majitel psa ve veterinární ambulanci informovaný.

Z celého srdce si přeji, aby vám Veterinární průvodce pomohl se o vašeho psa starat co nejlépe. Poukázal na některé z možností veterinární péče a díky němu jste z návštěvy u veterináře pro svého psa získali maximum.
Veterinárního průvodce si můžete zakoupit > > ZDE